

Nr 277.

Godkänd av första kammaren den 8 juni 1921.

Godkänd av andra kammaren den 8 juni 1921.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av två statens uppfostringsanstalter för sinnesslöa.

(Statsutskottets utlåtande nr 165.)

Till Konungen.

I den till riksdagen den 7 januari 1921 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov (nr 1) har Eders Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, punkterna 82—84, föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition i ämnet, å extra stat för år 1922 beräkna *dels* för anordnande av en statens uppfostringsanstalt för vanartade sinnesslöa flickor ett reservationsanslag av 50,000 kronor, *dels* för uppehållande under senare halvåret 1922 av verksamheten vid statens uppfostringsanstalt för vanartade sinnesslöa flickor ett förslagsanslag av 15,000 kronor, *dels ock* för uppehållande under år 1922 av verksamheten vid statens uppfostringsanstalt för vanartade sinnesslöa gossar ett förslagsanslag av 60,000 kronor.

Vidare har Eders Kungl. Maj:t i den sagda dag avlåtna propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1921 (nr 2) under samma huvudtitel, punkt 23, föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, för anordnande av en statens uppfostringsanstalt för vanartade sinnesslöa gossar å tilläggsstat för år 1921 beräkna ett reservationsanslag av 55,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 18 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 280, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

medgiva inrättandet från och med år 1922 av en statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar ävensom från tidpunkt, som Eders Kungl. Maj:t bestämmer, av en statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor, att förläggas, förstnämnda anstalt till Salbohed i Västmanlands län och sistnämnda anstalt till Drottning Sofias stiftelses nuvarande skolhem i Vänersborg;

samt vid bifall härtill bevilja

dels å tilläggsstat för år 1921 till utförande, i huvudsaklig överensstämmelse med ett av chefen för socialdepartementet förordat förslag, av vissa ändrings- och reparationsarbeten m. m. vid Salbohed, till komplettering av inventarierna vid denna anstalt samt till inledande av elektrisk belysning därstädes ett reservationsanslag av 67,500 kronor;

dels ock å extra stat för år 1922

till utförande, i huvudsaklig överensstämmelse med ett av chefen för socialdepartementet förordat förslag, av vissa ändrings- och reparationsarbeten m. m. vid Drottning Sofias stiftelses skolhem i Vänersborg samt till komplettering av inventarierna därstädes ett reservationsanslag av 57,000 kronor;

till avlöningar och vikariatsersättningar åt befattningshavare vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar ett förslagsanslag, högst, 12,125 kronor;

till bidrag till driftkostnader i övrigt vid samma anstalt ett förslagsanslag av 34,000 kronor;

till avlöningar och vikariatsersättningar m. m. åt befattningshavare vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor under senare halvåret 1922 ett förslagsanslag, högst, 4,030 kronor; samt

till bidrag till driftkostnader i övrigt vid samma anstalt under senare halvåret 1922 ett förslagsanslag av 9,500 kronor.

Den i propositionen lämnade utredningen rörande de missförhållanden, som frånvaron av en organiserad vård av vanartade sinnesslöa och fallandesjuka medför, synes riksdagen ådagalägga nödvändigheten av att åtgärder vidtagas för ett tillfredsställande omhändertagande av dessa individer. I likhet med departementschefen anser riksdagen det sålunda icke vara välbetänkt, vare sig med hänsyn till de vanartade sinnesslösas behov av undervisning och vård eller med hänsyn till sam-

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 14 saml. Nr 276—277.

hällets intresse av att skydda sig för ett antisocialt uppträdande från dessas sida, att längre uppskjuta vidtagandet av dylika åtgärder.

Beträffande spørsmålet om vem det bör tillkomma att omhändertaga dessa sinnesslöa och fallandesjuka, har det synts riksdagen icke vara rimligt, att landstingen och de städer, som icke deltaga i landsting, på vilkas lott det i övrigt kommit att ordna sinnesslövården i riket, skulle betungas jämväl med denna omvårdnad. I förevarande hänseende anförde ock 1916 års riksdag i sin skrivelse, nr 119, bland annat, att för de vanartade sinnesslöa, icke minst med hänsyn till de krav i fråga om läkarvård och tillsyn m. m., som på en för dem avsedd anstalt måste ställas, knappast andra möjligheter syntes kunna tänkas än särskilda av staten upprättade anstalter. På grund härav och då omhändertagandet av de individer, varom här är fråga, från såväl rashygienisk som kriminalpolitisk synpunkt måste anses vara ett betydande samhällsintresse, har riksdagen ansett, att deras vård på nu föreslaget sätt bör övertagas av staten.

De allmänna principer, som av de sakkunniga skisserats för anordnandet av särskilda anstalter för vanartade sinnesslöa, har icke givit riksdagen anledning till erinran, och har riksdagen likaledes funnit sig kunna giva sin anslutning till de förslag i organisatoriskt hänseende, som i propositionen framlagts. Riksdagen har sålunda ansett lämpligt, att skolhemmen för vanartade sinnesslöa ställas under skolöverstyrelsens inseende, att den närmaste ledningen av skolhemmen handhaves av särskilda styrelser med den sammansättning, Eders Kungl. Maj:t föreslagit, samt att hemmen skola vara underkastade samma inspektion som de hittillsvarande anstalterna för bildbara sinnesslöa. Likaså har riksdagen funnit de sakkunnigas förslag i fråga om principer för intagning och utskrivning av elever ävensom därmed sammanhängande spørsmål vara av beskaffenhet att kunna godtagas.

Mot de av de sakkunniga framlagda kostnadsberäkningarna av skolhemmens storlek har riksdagen i likhet med departementschefen intet att anmärka, och har riksdagen likaledes ansett sig böra bifalla ej mindre förslagen om, att det för gossar avsedda skolhemmet förlägges till Salbohed och det för flickor avsedda till Drottning Sofias stiftelses nuvarande skolhem i Vänersborg för blinda dövstumma och blinda sinnesslöa, än även att de för hemmens iordningsställande beräknade anslagsbeloppen beviljas.

Vad härefter vidkommer Eders Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av medel för hemmens driftkostnader, har riksdagen däremot funnit sig icke kunna till alla delar bifalla vad Eders Kungl. Maj:t

härutinnan föreslagit. Sålunda har riksdagen ansett, att löneförmånerna för såväl föreståndarinnan vid skolhemmet i Vänersborg som för husmodern å Salbohedshemmet äro något för högt beräknade, och har riksdagen bestämt de kontanta löneförmånerna för den förstnämnda till 2,400 kronor och för den senare till 575 kronor. På grund härav kunna de för avlöningar och vikariatersättningar m. m. åt befattningshavare vid de särskilda anstalterna beräknade anslagsposterna, 12,125 kronor och 4,030 kronor, begränsas till 12,025 kronor respektive 3,880 kronor.

Vidare har riksdagen, med hänsyn till den verkliga kostnaden för ett barns vård och underhåll å skolhemmen, i likhet med statskontoret icke kunnat undgå att finna de föreslagna elevavgifterna väl lågt beräknade. Riksdagen har bestämt avgifterna till 1 krona om dagen eller sålunda för år räknat till 365 kronor. På grund härav kunna de för bidrag till driftkostnader vid skolhemmen uppförda anslagen, 34,000 kronor respektive 9,500 kronor, begränsas till 29,800 kronor respektive 8,450 kronor.

Riksdagen har slutligen uppmärksammat, att för jordbrukets skötsel vid Salbohedshemmet beräknats — förutom två kördrängar, en ladugårdskar och en stalldräng — en befallningsman och en fördräng. Dessa två senare befattningar hava synts riksdagen kunna utan olägenhet sammanföras till en arbetsrättarejänst. Avlöningsförmånerna till samtliga dessa befattningshavare, för vilkas avlöning anslag icke upptagits, enär deras lönekostnad är avsedd utgå av egendomens avkastning, torde böra bestämmas i enlighet med de å orten gällande.

Riksdagen, som i övrigt icke haft något att erinra mot vad Eders Kungl. Maj:t i förevarande proposition föreslagit, får alltså, under åberopande av vad ovan anförts, anmäla, att riksdagen ej mindre medgivit inrättandet från och med år 1922 av en statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar ävensom från tidpunkt, som Eders Kungl. Maj:t bestämmer, av en statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor, att förläggas, förstnämnda anstalt till Salbohed i Västmanlands län och sistnämnda anstalt till Drottning Sofias stiftelses nuvarande skolhem i Vänersborg;

än även beviljat

dels å tilläggsstat för år 1921 till utförande, i huvudsaklig överensstämmelse med ett av chefen för socialdepartementet förordat förslag, av vissa ändrings- och reparationsarbeten m. m. vid Salbohed, till komplettering av inventarierna vid denna anstalt samt till inledande av elektrisk belysning därstädes ett reservationsanslag av 67,500 kronor;

dels ock å extra stat för år 1922

till utförande, i huvudsaklig överensstämmelse med ett av chefen för socialdepartementet förordat förslag, av vissa ändrings- och reparationsarbeten m. m. vid Drottning Sofias stiftelses skolhem i Vänersborg samt till komplettering av inventarierna därstädes ett reservationsanslag av 57,000 kronor;

till avlöningar och vikariatsersättningar åt befattningshavare vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar ett förslagsanslag, högst, 12,025 kronor;

till bidrag till driftkostnader i övrigt vid samma anstalt ett förslagsanslag av 29,800 kronor;

till avlöningar och vikariatsersättningar m. m. åt befattningshavare vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor under senare halvåret 1922 ett förslagsanslag, högst, 3,880 kronor; samt

till bidrag till driftkostnader i övrigt vid samma anstalt under senare halvåret 1922 ett förslagsanslag av 8,450 kronor.

Stockholm den 8 juni 1921.

Med undersätlig vörndnad.